په پښتنه ټولنه د ټیک ټاک اغېزي

تاج محمد رحیمي

December-2020

په پښتنه ټولنه د ټیک ټاک اغېزې

څېړنه: پوهنمل تاج محمد رحیمي

لنډیز

ټیک ټاک د نوي عصر او ټکنالوژۍ هغه وسیله یا اپلیکشن دی،چې په ډېر ه کمه موده کې یې د نړۍ پر هر گوډ خپل سیوری غوړولی دی.د نړۍ په هره برخه کې مینه وال لري. دا اپلیکشن یا ټکنالوژي په ډېر کم وخت کې د ډېرو خلکو د پام وړ وگرځېدو.په دې وسیله هر څوک کولی شي،ځانله یو اکونټ جوړ او پـه هغـې کـې ورې ورې ویډیوگانې جوړې او خپلو مینه والو ته یې ورسوي،په ټیک ټاک کې اسلامي،فرهنگي،ټولنیزې،سیاسي او د ژوند نورو برخو پورې تړلي ټول موضوعات راوړل کېږي.په ځینو هېوادونو کې د همدې لارې پـه میلیونـو ډالر هم تر لاسه کېږي.په اوس وخت کې ټیک ټاک د ژوند یوه برخه گرځېدلې ده.ټیـک ټـاک پـه پښتنه ټولنـه هـم خپل سیوری کړی او ډېری ځوانان که هغه په لر دي او کـه پـه بـر د دې لارې پـه زړه پـورې ویـډویو گـانې جـوړوي او خلکو ته یې وړاندې کوي.

کاریدونکي ویي: ټیک ټاک،پښتانه،اغیزې،ژبه،پښتو،ځوانان،نجوني،کاروونکي.

سریزه

ټیـک ټـاک د نـوي عصـر لپـاره یـوه نـوې وسـیله ده،د دې لارې د نـړۍ پـه هـر گـوډ کـې د هـرې ټـولنې او فرهنگ خلک ورې ورې تمثیلي ویډوگانې جوړوي او خپلو خلکو او ټولنې تـه یـې وړانـدې کـوي.دې اپلیکشـن پـه پښتنو او په ځانگړې ډول په ځوانه طبقه ډېر اثر کړی دی. د نـړۍ پـه هـر گـوډ کـې پښـتانه ځوانـان ډېـر ې پـه زړه پورې ورې ویډیوگانې جوړوي او خلکو ته وړاندې کوي.کله،چې ژوند پرمختگ کوي،نړۍ ورسره پـرمخ ځـي او خلک له نویو شیانو سره مخ کېږي،چې یوه بېلگه یـې همـدا ټیـک ټـاک ده.د ټیـک ټـاک د موضـوعاتو لمـن ډېـره پراخه ده،چې د ژوند هره برخه په کې رانغاړل کېږي.ډېری ټنکي ځوانان په دې برخه کې کار کوي.پښـتو ادب تـه یې دا گټه ده،چې د دې لارې دا ورې تمثیلي ټوټې په خپلـه لمـن کـې د پښـتني کلتـور او فرهنـگ هـر شـکل او فـورم رانغاړي او ثبت پاتې کېږي.دا نوې عصري وسیله په پښتنو خپلې مثبتې او منفي اغېزې هم لري،ځیني ځوانـان یـې په مثبته توگه کاروي او ټولنې تـه یـې گټـه وي،خو ځینـې داسـې ځوانـان او پېغلـې شـته،چې د همدې لارې د نـورو سپکاوی او توهین کوي او خلکو تـه کنزلـې او بـدې ردې وایي،چې دا یـې پـه پښـتنه ټولنـه ډېـره بـده اغېـزه ده،ددې لامل دا دی،چې څوک نشته،چې دا اپلیکشن وڅـاري او یـا پـرې کـوم محـدودیت وي،هر څـوک کـولی شـي،د خپلـې خوښې او د خپل زړه خبرې له همدې لارې نورو ته ورسوي.ټیک ټاک د نوي عصر او نوي ټکنـالوژۍ ایجـاد دی او نوي ځوانان یې تر ډېره په همدې مصروف کړي،چې زیاتره ځوانان له زده کړو هم بې برخې کوي.

د څېړنې میتود او کړنلاره: د دې لیکنې بنه ویډیویي،انټرنیټي او کتابتوني ده. د تشریحي، توضیحي او تحلیلي میتود څخه کار اخیستل شوی دی.

اصله موضوع: د ټیک ټاک پېژندنه

ټیک ټاک هغه اپلیکشن دی،چې په هغې کې کارکوونکي کولای شي ورې ورې ویډیو گانې جوړې کړي او په مجازي نړۍ کې یې خپلو مینوالو ته ورسوي. په ټیک ټاک کې تر ډېره د پخلي، نڅا، ټوکې ټکـالو او یـا هـم د ورځنـي ژونـد ځینـي صـحني ویـډیو کېږي. لـومړی یـادې ویـډیوگانې ثبـت یـا ریکـارډ کېـږي او بیـا وروسـته ورسره ساز یا موزیک ورزیاتېږي. د ټیک ټـاک کـارکوونکي دانسـټاگرام پـه څېـر کـولای شـي لایـک او کومنـټ واخلي.د یادونې وړ ده،چې د ټیک ټاک اپلیکیشن په چین کې جوړ او په نړۍ راج کوي.**(۹)**

د ټیک ټاک رامنځته کېد اړتیا

په اوس وخت کې ټیک ټاک د نړۍ تر ټولو خوښوونکي برنامـه یـا پروگرام دی. د انټرنیټ پـه نـړۍ کـې یې د ډېرو خلکو پام ځانته راگرځولی دی. ټیک ټـاک تـر دې دمـه پـه امریکـا کـې ۸۰ اتیـا ملیونـه واری او پـه ټولـه نړۍ کې ۸۰۰ اته سوه میلونه ډېر کارکوونکي او مینه وال لري. دا په داسې حال کې ده، چې پـه دې شـماره کـې د چین زیاتره وگړي نه دي شامل.د (Sensor Tower) شرکت د معلوماتو له مخې د ټیک ټاک اپلیکشـن پـه ۲۰۱۸ م کې د۲۰۱۷ م کال په پرتله درې برابره شوی دی.د ټیک ټاک برنامـه پـه ۲۰۱۶م کـال کـې پـه فعالیت پیل کـړای دی،چې د انسټاگرام او اسنپ چټ په پرتله یې د نړۍ وال بازار تبلیغاتي برخې پام هم ځانتـه را اړولـی دی.همدا لامل دی،چې د نـړۍ د ډېـرو مشـهورو فعـالانو او ټولنیزو مشـهورو څهرو لکـه جیـک پـاول،جیمي فـالن او ټـوني هاوک پام یې ځانتـه اړولـی او دوی هـم د ټیـک ټـاک مینـه وال شـوي دي.د Apptopia شرکت د راپـور لـه مخـې ټیک ټاک په ۲۰۱۸م کال کې لـه فیسبوک،یوټیوب،اسنپ چټ او انسټاگرام څخـه ډېـر زیـات ډاونلـوډ شـوی دی.پـه

۲۰۱۸م کال د اګست په میاشت کې (بایټ دنس) چې د ټیک ټاک د شرکت جوړونکی دی د (Musical.ly) په نوم یو پروګرام یا برنامه چې په ۲۰۱۷م کال کې یې پیرلي وه په ټیک ټاک ورګډه (مدغمه) کړه.همدا لامل وو،چې ټیک ټاک په امریکا او ټوله نړۍ کې د خلکو د پام وړ وګرځېدو.(۹).

اوس راځو او په دې بحث کوو،چې څه لامل شو،چې ټیک ټاک رامنځ ته شو او په خلکو کې دومره زیات شهرت پیدا کړي؟دا،چې نړۍ د پرمختګ په حال کې ده او هره ورځ نوي نوي ټکنالوژۍ او پرمختګ سره مخ کېږي،نو خلک هم د پرمختګ غوښتونکي دي او غواړي،چې ورځ تر بلې د پرمختګ سره سم قدم ووهي او مخکې ولاړ شي.که لږ مخکې لاړ شو او وګورو،نو لومړۍ راډیو جوړه شوه تحول یې رامنځ ته کړ،بیا وروسته تلویزون،کمپیوټر،انټرنیټ،موبایل،یاهو،جی ایمل،فیسبک،انسټاګرام،سنپ چټ،یوټیوب،ټیوټر.... او اوس ټیک ټاک دا ټول هغه څه دي،چې یو په بل پسې رامنځ ته په ټولنه کې یې ارزښت پیدا کړ.په نړۍ کې ټول خلک او په ځانګړي ډول د نن وخت ځوانان د لا نورو ډېرو پرمختګونو په هیله او ارمان دي.همدا هیله او ارمان د دې لامل کېږي،چې نړۍ وال شرکتونه نوي نوي شیان او اسانتیاوې رامنځ ته کړي.د همدې پرمختګونو او نوښت په لړ کې یوه اړتیا د ټیک ټاک هم وه،چې بازار ته لار پیدا کړي.د ټیک ټاک د رامنځ ته کېدو یو لوی لامل دا وو،چې د امریکا او اروپا بازارونو ته لار پیدا کړي،نو ځکه یې په دې برخه کار وکړ او بلاخره یې د امریکا بازار ته مخه کړه،چې اوس وخت کې په امریکا کې ۸۰۰ میلونه مینه وال لري.بل لامل یې دا و،چې ځوانانو دا پروګرام ډېر خوښ کړ او ورځ تر بلې یې په ټولنه کې اړتیا زیاته شوه.په نړۍ کې د ټیک ټاک زیاتره مینه وال ځوانان دي،چې مختلفې وړې وړې ویډیو ګانې لکه د پخلي،نڅا،د سندور سره خوله خوځول،وړې وړې تمثیلي ټوټې او داسې نورې خپلو مینه والو ته وړاندې او خپل ملګرې زیات کړي.ټیک ټاک په ټوله نړۍ او په ځانګړي ډول په اسیا کې هم ډېر زیات مینه وال پیدا کړي دي.

ټیک ټاک او ځوانان:

کله،چې د ټیک ټاک نوم اخلو حتماً به مو ځوانان او د هغوی کړه وړه او څېرې سترګو ته ودرېږي.نړدې د نړۍ هر ځوان په هره ژبه خپلې وړې ویډوګانې او کلیپونه جوړوي او د ټیک ټاک مجازي نړۍ ته یې سپاري.ټیک ټاک د ځوانانو د ذوق او شوق د خړوبولو یوه ډېره ښه او اسانه وسیله ده.د نن نړۍ ځوانان د دې لپاره وخت نه لري،چې لوی لوی کتابونه مطالعه کړي او څه تري یاد کړي او نه دې ته وخت لري،چې پخوانی فولکلوري کیسې ولولي او واوري.دوی هر څه ډېر ژر او په کم وخت کې غواړي،چې دا کار ورته مجازي نړۍ په ځانګړي ډول ټیک ټاک اسانه کړای دی.د ټیک ټاک سره د ځوانانو بې کچې مینې د دې پروګرام ارزښت نور هم زیات کړای دی. هر هغه ځوک، په ځانګړي ډول ځوانان ،چې ځیرک موبایلونه او یا هم کمپیوټر لري،نو خامخا به د ټیک ټاک لیدلو ته زړه ښه کوي او یو ځل به د ټیک ټاک نړۍ ته سر ورښکاره کوي.ټیک ټاک په ځوانانو کې ډېر رشد او وده کړې ده.

د ټیک ټاک کارونه:

که څه هم ټیک ټاک یو نوی اپلیکشن دی او د نړۍ په ګوډ ګوډکي ورسره خلک اشنا دي،د هرې طبقې،هر مذهب او هر ټولني خلک تري ګټه اخلي،خو زیاتره کارکوونکي او چلوونکي یې ځوانان،ماشومان او په کمه کچه د پاخه عمر خلک دي.دا اپلیکشن د هر انسان په لاس کاریدی شي او هر ډول،چې وغواړي ګټه تري اخیستی شي،خو زمونږ زیاتره ځوانان له دې مجازي نړۍ کله کله ناوړه ګټه پورته کوي او په سمه توګه یې نه کاروي.د ټیک ټاک کارونه که څه هم هیڅ ډول بندیز پرې نشته ،خو کوښښ باید وشي په سمه توګه وکارول شي،څو ټولنې ته د زیان پر ځای ګټه ورسوي او زمونږ دا ټولنه د پرمختګ خوا ته روانه کړي.هغه پښتو یوه لنډۍ ده چې وایي:

په سور سالو کې ګناه نشته

ګناه جینۍ کې ده چې رنګه بنګه ځینه

پورته لنډۍ ته په کتو سره ویلی شو،چې په مجازي نړۍ کې هر تحول او بدلونه راځي او د خلکو لاس ته رسیږي په هغې کې ګناه نه وي ګناه،خو یې په هغه کسانو کې وي،چې د ناوړه مقاصدو او ناوړه اخلاقو لپاره یې کاروي.د ټکنالوژۍ هر برخه مثبتې او منفي خواوې لري،که څوک تري مثبته ګټه واخلي ګټه یې کړې او که منفي خواته یې مخ کړي،نو په توان کې روان دی،نو په کار ده،چې کوښښ وشي او له دې ټکنالوژۍ سالمه ګټه پورته شي او د ټولنې د اصلاح لپاره تري کار واخیستل شي.

د ټیک ټاک ژبه :

مخکې مو په دې بحث وکړ،چې ټیک ټاک څه شی دی او ولې رامنځ ته شو؟د ټیک ټاک د رامنځ ته کېدو لاملونه که څه هم د ځوانانو مینه وه او د نړۍ مارکیټ ته لاره پیدا کول و،اوس خبره دا ده،چې د دې ټولنیزې مجازي نړۍ ژبه باید څه ډول وکارل شي؟ایا خلکو ته په کې کنځلې وشي؟ایا د خلکو سپکاوی وشي؟ او که د خلکو شخصي حریم ته په کې ورداخل شو؟دې ټولو پوښتنو ته به په دې بحث کې لنډ ځوابونه پیدا کړو.دا،چې ټیک ټاک یوه ټولنیزه شبکه ده او هر څوک کولای شي لاس رسی ورته پیدا کړي.په هر ډول،چې وغواړي ګټه تري پورته کړي.زمونږ زیاتره ځوانان په ځانګړي ډول د افغانستان،پاکستان،ایران او هند ځوانان ډېری

وخت،چې د ټيک ټاک لپاره کومې وړې ويډوګانې جوړوي د خلکو شخصي حريم ته ورداخليږي،کنځلې په کې کوي او ډېره سپکه ژبه په کې کاروي.يو بل ته په کې سپکې سپورې او پوچې خبرې کوي.په ټيک ټاک کې ،چې ځومره ويډيوګانې خپريږي که څه هم د طنز په ژبه يې جوړوي،خو کله کله ترې ژبه دومره خرابه شي،چې طنز په کنځلو او پوچو بدل شي.کله کله د ټيک ټاک لپاره په جوړو شو ويډيوګانو کې د ادب اړخ دومره کمزوری شي،چې هره ويډيو د ليدلو وړ نه وي او نه شي کولای،چې په هر ځای کې وکتل شي.زمونږ زياتره ځوانان که يو خوا ټيک ټاک د پيسو د ګټلو لپاره کاروي،نو بلخوا دې کوښښ وکړي،چې د خپلې ټولنې د سمون او اصلاح لپاره هم په کې پام وکړي او داسې څه ټولنې ته وړاندې کړي،چې ټولنه يې په کتلو ونه شرميږي.ما مخکې يادونه وکړه،چې د ټيک ټاک ژبه زياتره وخت طنزي وي.که د طنز تعريف ته وکتل شي هلته چا ته د کنځلو اجازه نشته لکه په دې تعريف کې،چې وايي:(طنز عربي کلمه ده.لغوي معنا يې،نازاو کرشمه،پيغور،مسخره کول او سرنزنش کول ښودل شوي دي). (۳ : ۱۹۰) .

انګريز اديب ډاکټر ساموېل جانسن وايي: (طنز هغه وېناده،چې ټولنيز فساد او نادودې تر نيوکې لاندې راځي)).(۱ : ۱۸۰).

((طنز په واقعيت کې هغه ترخه خندا ده،چې د ټولنې د خلکو په ناوړه اعمالو،عاداتو،اخلاقو او افکارو باندې کيږي)) (۲ : ۱۱۴).

د طنز په اړه نور ډېر تعريفونه شته،چې دلته يې راوړل زمونږ د موضوع اړخ بل خوا ته وړي.دلته مې د طنز يادونه ځکه وکړه،چې د ټيک ټاک ژبه هم تر ډېره طنزي بڼه لري او زياتې ويډوګانې د طنز په ژبه ثبت او خپريږي.اوس،چې خبره د طنز ده،نو کوښښ بايد وشي داسې ويډوګانې جوړې او خپرې شي،چې هم په ټولنه سالمه نيوکه وشي او هم د کلام عفت په کې وساتل شي.که داسې ونکړو،نو ټولنه به د سالمتيا څخه د بدبختۍ لورې ته روانه کړو او زياتره ځوانان به مو بدو کارونو او لارو ته هڅولي وي.په نړۍ کې د هرې ژبې ځوانان غواړي په ټيک ټاک جوړنه کې لاس برې اوسي،خو په دې سيمه کې زياتره د هندي،پښتو،دري او اردو ژبو ويونکي په زړه پورې ويډيوګانې جوړوي او ټولنې ته يې وړاندې کوي.

په ټولنه د ټيک ټاک اغيزې:

د موضوع په دې برخه کې په دې بحث کوو،چې د ټيک ټاک ټولنيزه رسنۍ په موجوده ټولنه کومې مثبتې او منفي اغېزې ښندلې شي.ګټه يې ډېره ده که تاوان؟ ايا خلک او په ځانګړې ډول ځوانان به له ټيک ټاک څخه سمه ګټه واخلي کنه؟دا او دې ته ورته نورې پښتنې به په همدې بحث کې د دوه جلا جلا عنوانو تر سر ليک لاندې وڅېړل شي.

په پښتنه ټولنه د ټيک ټاک مثبتې اغېزې:

د نړۍ په هر ګوټ کې د انټرنيټ په مرسته له مجازي نړۍ سره د هر عمر خلک تر ډېره اشنا دي.په اسيا،امريکا،اروپا او افريقا کې تر ډېره له مجازي نړۍ څخه خلک مختلفې ګټې تر لاسه کوي،خو ټيک ټاک په مجازي نړۍ کې هغه اپليکشن يا وسيله ده،چې د مادي ګټو ترڅنګ يې معنوي ګټې هم ډېرې زياتې دي.ځيني خلک ټيک ټاک يوازې د تجارتي ګټو لپاره کاروي او له دې لارې ډېرې پيسې تر لاسه کوي.د هر کلتور او فرهنګ خلک يې د خپل کلتور او فرهنګ تر چتر لاندې کاروي او ګټه ترې اخلي.په هند کې د ټيک ټاک کارونه کې پرته له مذهبي بنديزونو، نور هيڅ ډول محدويت او بنديز په کې نه ليدل کيږي.

که ژبه يې هر ځومره لوڅه او بربنډه وي،که چا ته په کې هر ځومره سپکاوی شوی وي کوم باک او پروا په کې نشته ځکه د هغې ټولنې په فرهنګ او کلتور کې طنز او کوميډي د ډېر ارزښت وړ ده او چاته کوم سپک کار نه ښکاري.همدارنګه که د ځينو سيمو په اړه خبرې وکړو ځيني خلک هم په طنز او کوميډۍ کې د کلام د عفت تر ډېره خيال نه ساتي او هر ډول چې وغواړي خپله ويډويو جوړوي او په ټيک ټاک يې خپروي،خو که خبره د پښتنو سيمو کوو،نو دلته په دې سيمه کې د هر ديني،مذهبي او کلتوري ارزښت ته بايد پام وشي او داسې څه بايد خپاره نه شي،چې ټولنه کې غبرګونونه وپاروي.تر کومه،چې په پښتنه سيمه د ټيک ټاک د مثبتو اغيزو خبره ده،لکه د نورې نړۍ د وګړو په څېر په پښتنو يې هم تر ډېره مثبتې اغېزې کړې او خلک ترې مثبته ګټه پورته کوي.

دلته به په لنډډول دځينو يادونه وکړو.لومړۍ ګټه،خو دا ده،چې ډېر پښتانه يې په ځينو برخو کې خپلو مسؤليتونو او کارونو ته متوجه کړي دي،چې په ټولنه کې بايد څرنګه ژوند وکړي او د خلکو سره يې راشه درشه او ټولنيز اخلاق څنګه وي.بله ګټه يې دا ده،چې د ټيک ټاک له لارې په ډېرو هغو چارواکو،چې خدمت ته يې شا کړې ده،په هغوی طنز شوی او په ځينو برخو کې يې خپلو مسؤوليتونو ته ځير کړي دي.همدارنګه په ټولنه کې ځيني خلک شته،چې د نورو خلکو يا مخالف جنس سره تبعيض کوي،چې په ځينو ټيک ټاک پروګرامونو کې د داسې خلکو په وړاندې په تنده طنزي لهجه تر بريد لاندې نيول شوي،څو متوجه شي،چې په اسلام کې تبعيض نشته،نو خلک ولې يو تر بله تبعيض کوي.

ځيني داسې ټيک ټاک ويډوګانې هم شته،چې د پښتنې سيمې ناوړه دودونه يې تر بريد لاندې نيولي او خلکو ته دا په ګوته کوي،چې دا ډول دودونه انساني ټولنه له بدمرغيو سره مخ کوي.همدارنګه

اصلاحي،صحي،سياسي،ټولنيز،کلتوري او دوديزې ويډوګاني په ټيک ټاک کې د دې لپاره خپرېږي،څو وکولای شو مثبته ګټه ترې واخلو.د موضوع په دې برخه کې به د ټيک ټاک ويډيو يوه بېلګه راوړو چې مثبته اغېزه يې څه ده.
بېلګه: دغه ۸ ثانيي ويډو چې يو نفر په کې غټه ږيره پريښې او د وعظ او تبليغ په شکل خپلې خبرې کوي او په لومړيو کې کس فکر کوي،چې دا به کومه ښه مسله بيانوي چې کله يې اخر ته غوږ شي بل څه وي مکالمه يې په لاندې ډول ده.

- زما مشرانو او کشرانو ورونو يوه خبره کوم او هغه دا ده چې دا کله څوک په لارو کوڅو کې جنګ کوي.
- نو مونږ او تاسو له په کار دي،چې مونږ ښه په قراره باندې شاته کينو.
- ځکه ،چې هغه شاته ولاړ کسان هم دا جنګ ښه په مينه وګوري.
- ههههههههههههههههههههه

په پورته مکالمه کې که څه هم د طنز په ژبه يوه لنډه ويډيويي مکالمه ده او ځينې خلک به دا فکر کوي چې دې نفر د کوم مولوي تمثيل کړای او دا يې ښه کار ندی کړای خو په حقيقت کې نوموړې د جنګ نه د نفرت لپاره دا ويډيو جوړه او خلکو ته وړاندې کړې چې دا د طنز په ژبه هغه خلکو ته يوه درنه سپېړه ده چې کله دوه کسان جنګ وي او دوی ورته ولاړ وي او يوازې سيل يې کوي. (۴)

په پښتنه ټولنه د ټيک ټاک منفي اغېزې
مخکې مو په دې بحث وکړ،چې د ټيک ټاک ګټه پښتنې ټولنې ته څه ده،هر څه او هر بدلون په ټولنه کې خپلې مثبتې او منفي اغيزې لري.په ژوند کې هر څه ښه او بد لري.که له ښو يې ګټه او له بدو عبرت واخلو دا به د ټولنې او په ځانګړي ډول د پښتنې ټولنې په ګټه وي.پښتنه سيمه له علم او پرمختګ څخه وروسته پاتې سيمه ده.دلته که هر ډول بدلون راځي ډېر دقت او پام ورته وشي.په پښتنه سيمه کې له مثبتو ګټو منفي ته ډېر ژر پام اړول کېږي.ښه بېلګه يې د کوزې پښتونخوا پښتو فلمونه دي،چې په هغې کې ټول منفي کرکټرونه په پښتنه سيمه کې ډېر ژر عام او رواج شو.همدارنګه که ټولنيزو رسنيو ته سر ښکاره کړو،ډېری وخت په کې د ښو خبرو پرځای يو بل ته پر کنځلو او پوچو خبرو بوخت وي.اوس که راشو د ټيک ټاک پر منفي اغېزو خبرې وکړو،نو ګورو،چې دې نوې ټکنالوژۍ په پښتنه سيمه منفي سيوری هم غوړولی او زمونږ زياتره ځوانان د ښو ويډيوګانو پر ځای بدې او ناکاره ويډګانې جوړوي او ټولنې ته يې وړاندې کوي،چې دې کار زمونږ په ټولنه او سيمه ناوړه اغېزه کړې ده.دلته د بېلګې په توګه د ټيک ټاک يوه نمونه راوړو او ګورو چې کوم ډول الفاظ کاروي او موخه يې ترې څه ده.

بېلګه:
دوه کسان چې يو يې ولاړ او بل يې روان وي دا ولاړ کس روان ته وايي چې ای دلته راشه.. نوره مکالمه يې په لاندې ډول ده.
۱: ای دا راته ووايه دا تشناب ته د تلو دعا څه ده؟
۲: ياره امر صاحب که رښتيا راباندې وايي مونږ د کلي خلک يو د خپل حاجت لپاره پټيو ته ځو. په ټټيو يا کينارب کې خخخههههههههههههه (۵) .
که پورته مکالمې ته وګور په پښتنه ټولنه کې په ښکاره ډول داسې الفاظ کارول يو عيب ګڼل کېږي او څوک په کوم مجلس کې ناست وي او دا ډول خبرې او مکالمې کوي د خلکو په وړاندې سپک ښکاري،چې همدا يې په ټولنه بده اغېزه ده.

بېلګه:
يا که دا لاندې نمونه وګور:
په دغه لاندې ويډيو کې دوه کسان يو د پلار او بل د ځوی تمثيل کوي او مکالمه يې په ۱۲ ثانيو کې په لاندې ډول تماميږي.
۱: ياره خان بابا که چيرته ميلونر شوې ته به په دې دومره روپو څه وکړې؟
۲: بچې! دوبی،لندن،شراب او کباب.... او عياشي پرې کوم.
۱: او که خدای يې درنه بيرته واخلي ؟
۲:نو بيا د کوټې کونج،شنه نسوار او ستا ابی.
۱: ياره پلاره ته هم ډېر وران يې. (۶).
که پورته مکالمه وکتل شي،يو ډول د نوي ځوان کهول په ذهن کې دا خبره پيچکاري کوي،چې که پيسې دې پيدا کړې،نو بيا پرې شراب،کباب او عياشي کوه او که مفلس وې او څه درسره نه وو،نو بيا ښه انسان اوسه او د مور

او پلار په خوا کې وخت تیروه.چې همدا یوه بده او ناوړه اغېزه ده ،چې په ځوانانو یې کوي.په دې برخه کې نورې ډېرې پوچې او سپکې ویډیو ګانې شته چې نه غواړم دلته یې یادونه وکړم ځکه چې هغه الفاظ دومره پوچ او خراب دي،چې زما قلم یې ماته د لیکلو اجازه نه راکوي،نو ځکه په همدې بیلګو بسنه کوم.

پښتو ادب ته د ټیک ټاک ګټه:

که څه هم مونږ مخکې په دې بحث وکړ،چې ټیک ټاک د ځوانانو دخوښیو یوه وسیله ده او په ټولنه کې ترې ډېرې ځوانان خپل ذوق خړوبوي.همدارنګه د پیسو او مارکیټ وسیله هم ده ځکه چې ډېر ځوانان د همدې لارې ډېرې پیسې ګټي او همدې ته یې کار ویلی دی.د دې ټولو خبرو سربیره پښتو ادب ته یې ګټه دا ده،چې په ډېرو کمو خبرو کې د طنز په ژبه یو انسان کولی شي خپله خبره زرګونو کسانو ته ورسوي.پخوا به طنز یا په کتاب کې ولیکل شو او همداسې به پاتې شو او یا به کله کله د سټیج په سر د څو کسانو په مخ کې یو څوک ودریده او خپلې خبرې به یې ورته واورولې،خو اوس د ټیک ټاک په مرسته هر څوک،هر چا ته خپله خبره او نیوکه په ډېرې اسانۍ سره کولی شي.همدارنګه پښتو ادب ته یې بله ګټه دا ده،چې لکه د ډرامې،تمثیلي ټوټې او نورو ژانرونو په څېر دا برخه هم مخ په غوړیدو ده او په څو ثانیو کې د مطلب خبره خپل مخاطب ته رسیږي.همدارنګه د ټولنې منفي او مثبتې خواوې هم په کې اصلاح کېږي.بله ګټه چې پښتو ادب او ژبې ته یې رسوي هغه دا ده،چې په نثر او نظم دواړو کې دا برخه غني ده،ژبه یې ډېره ساده،روانه او عام فهمه ده.هر څوک کولی شي تر خپلې سویې ترې برداشت واخلي.که په ټوله کې خبره راټوله کړو،د دې نوي اپلیکشن په رامنځ ته کېدو سره هم په ځوانانو کې تحول رامنځ ته شوی او هم یې پښتو ژبې ته په یو ډول نه یو ډول ګټه رسیږي،ځکه،چې دا ویډیو ګانې په ټوله نړۍ کې خپرېږي او هغه خلک چې پښتو نه پېژني هم ترې خبرېږي.د ټیک ټاک ځینې نورې بېلګې هم وړاندې کوو.

لومړۍ بېلګه: په لاندې ویډیو کې دوه کسان یو د پلار او بل د ځوی تمثیل کوي او په څو ثانیو کې یوه وړه ویډیو جوړوي او خپلې مکالمې داسې پیل کوي.

١:دا رته ووایه

٢:اهه

- :KING DOM ,KING Dom1 څه ته وایي؟

2 :کینګ ډممممممممم

1 :ژر ووایه.

2: اههههههه کینګ ډم دا خو اسان سوال دی پلاره کوم بل سخت سوال رانه وکړه.

1:دا وایه دا کینګ ډم څه ته وایي؟

2:کینګ ډم درته ووایمه .

1:هو کینګ ډم راته ووایه.

2 :نو دا کینګ ډم نو دا کینګ په انګلیسي کې باچا ته وایي او ډم - ډم ته وایي.معنی یې دا دا پاچا او ډم وو..هههههههههههههه (٧).

دویمه بېلګه:

په لاندې مکالمه کې یو نفر د شعر په ژبه یوه وړه ټیک ټاک ویډیو جوړه کړې او مکالمه یې په لاندې ډول کړې ده.

- هغې ویل د جنګ سره مینه زیاتیږي.
- ما ویل ښه څه چې نن یې و ازمایو
- درې څلور سوکه مې ووهله د کافر لور بې هوشه شوه.
- راته ښکاري مینه پرې زیاته شوه

دریمه بېلګه: یوه بله وړه ۶ ثانیې ویډیو چې یو هلک موبایل په لاس کې دی د موبایل مایک کې وایي چې:

١:هوکی ګوګل زما واده کله دی؟

بل نفر چې د ګوګل تمثیل کوي ورته وایي

٢: زه.... ګوګل یم ستا نیا نه یم.

خلورمه بېلګه

دغه لاندې ويډيو ۱۲ ثانيي ويډيو کې دوه کسان چې يو يې له ځانه ساده جوړ کړای دا بل ترې پوښتنه کوي،چې ولې خفه ناست يې ؟ دويم کس ورته په ځواب کې وايي،چې زه يوې نجلی سره مينه لرم هغه راته هر وخت وايي چې ای لاو يو ټو .دلته هلک دا مطلب اخستی وي چې د ټو مطلب دويم دی حال دا چې په انګليسی کې د ای لاو يو ټو معنی ده زه هم له تا سره مينه لرم. چې مکالمه يې په لاندې ډول ده.

۱: يا هلکه ولې خفه ناست يې؟

۲: مېنه زما يوه جنی خوښه ده او هغه يې نه مني.

۱: ولې څه وايي.

۲: مېنه هر وخت راته وايي I LOVE U TOO. اوس معلومه نه ده چې دا دويم کس څوک دی چې دا جنۍ ورسره مينه لري.مېنه.

پنځمه بېلګه

په دغه ۱۴ ثانيي ټيک ټاک ويډيو کې دوه هلکان ناست دي،چې يو سره په لاس کې موبايل دی او د ژورناليست دنده پر مخ بيايي او بل ته يې خولې ته ميک نيولی وي او په لاندې ډول ورسره مکالمه کوي.

۱:روره ته ولې داسې بې حاله ناست يې؟

۲:واده په کار دی واده واده.۲۰۲۰ راغی او غريب تباه دی.

۱:ستا حکومت نه څه غوښتنه ده؟ سترګې دې چا ته دي؟

۲:سترګې خو مې جنکو ته دي.

۱: ههههههههههههههه (۸).

پايله

دا څرګنده خبره ده،چې کله ژوند پرمخ ځي،نو نوي وسايل او نوې ټکنالوژي رامنځ ته کېږي.هر عصر او هر دور ځانله جلا جلا پرمختګونه او لاس ته راوړنې لري،چې په اوسني عصر کې د ټيک ټاک د راتګ سره د ځوانانو په ژوند کې ډېر تغير او بدلون ليدل کېږي.ټيک ټاک هغه وسيله ده،چې هر څوک کولی شي،ډېره وړه او په زړه پورې ويډيو جوړه او خپلو مينه والو ته يې وړاندې کړي.په پښتنه ټولنه يې مثبتې او منفي اغېزې زياتې دي.پښتانه ځوانان زياتره د خپلو سيمو دودونه په ټيک ټاک کې وړاندې کوي.ټيک ټاک هغه اسانه وسيله ده،چې د هرې سيمې له احواله مو خبروي.د هر عمر او هر جنس خلک ټيک ټاک کاروي اويا يې ګوري،خو زياته برخه يې کې د ځوانانو او نجونو ده.د دې لارې ادب ته دا ګټه رسيږي،چې ډېر کليوالي او ولسي ادب او رواجونه ثبت او وړاندې کېږي.

ماخذونه:

۱- ميمنت،ميرصادقي،ذولقدر واژه نامه هنري شاعري،دويم چاپ،۱۳۷۶ ل.

۲- هاشمي،سيد محی الدين،د ليکوالی فن،لسم چاپ،ميرويس خپرندويه ټولنه،پېښور،۱۳۹۳ ل.

۳- هاشمي،سيد محی الدين،د نثري ادب ډولونه،د علومو اکاډمي د اطلاعاتو او عامه اړيکو رياست،همايون مطبعه،کابل،۱۳۹۴ ل.

۴- @abdurahim44

۵- @user121069707046572

۶@Javedveeera786

۷- Khalifa_khan????

۸- TIKTOK STORE /PASHTO FUNY VIDIOS

۹- https//www.plaza.ir/mag